

UUTTA KIRJALLISUUTTA KEVÄÄLLÄ 2006

(Julkaistu aikaisemmin Helsingin Reservin Sanomissa)

Suomalaisen panssariaseen historiasta ahkerasti kirjoittanut everstiluutnantti Erkki Käkelä on yhdessä ruotsalaisen panssariharrastajan Andreas Lärkan kanssa laatinut mielenkiintoisen katsauksen Suomen armeijan käytössä olleista rynnäkkötykkeistä, eli tuttavallisemmin Sturmeista. Rynnäkkötykkeitä hankittiin Suomen vuosina 1943 ja 1944 ja niillä oli monien mielestä erittäin suuri merkitys tulitukena mm. Kannaksen torjuntataisteluissa. Jokaisen Sturmin kohdalla on pyritty dokumentoimaan missä se on toiminut, sen miehistö sekä vaunun myöhempi kohtalo. Valokuvat on valittu siten, että niistä voidaan tunnistaa mistä vaunusta on kysymys. Tämä on tärkeä lisä panssariasettamme käsittelevään kirjallisuuteen.

***

Brittiläisen Ospreyn Elite-sarjassa on ilmestynyt Jugoslavian hajoamissotia käsittelevä julkaisu. Slovenian ja Kroatian tapahtumia ja niissä taistelleet eri osapuolten puolisoitilaalliset ja viralliset joukot käydään tarkkaan läpi. Myöhemmin ilmestyy vielä toinen osa, jossa käsitellään mm. Bosnia-Herzegovinaa.

Balkanin sotia on leimannut voimakkaat etniset ristiriidat, joilla usein on vuosisatainen historia. Uskonto sekä kieli ja kulttuuri ovat keskeisiä tekijöitä näissä konflikteissa, mutta miten meillä Suomessa on suhtauduttu näihin asioihin? Nuori historian tutkija Jari Hanski on selvittänyt juutalaisvihan esiintymistä 1920- ja 1930-lukujen suomalaisessa lehdistössä. Hanski päätelee aineistonsa perusteella, että juutalaisvihaa esiintyi varsin suppeassa - joskin äänekkäässä - äärioikeistolaisessa piirissä, vaikkakin stereotyyppisiä pilakuvia ja vitsejä viljeltiin yleisesti.

***

Dosentti Mikko Uola on monelle tuttu mm. Vapaussoturi-lehden päätoimittajana sekä lukuisten historiateosten kirjoittajana. Hän on nyt omalla kustannuksellaan julkaissut kokoelman "tekstejä suomettumisen vuosista Neuvostoliiton hajoamiseen". Tämä "Itsesensuurin kritiikki" on oivallinen muistutus siitä henkisestä ilmapiiristä, joka pitkään vallitsi Suomessa. Vaikka ei aina olisikaan samaa mieltä Uolan kanssa, hänen tekstinsä palauttavat joka tapauksessa mieliin monia viime vuosikymmenien tapahtumia, jotka ovat päässeet unohtumaan.

Mikko Uolan käsialaa on myös tekstiosuus Vapaussodan Perinneliiton julkaisemaan vihkoseen Itsenäinen Suomi - Miten Suomi saavutti ja säilytti itsenäisyytensä. Hyvin havainnollisella tavalla tässä käydään läpi itsenäisyysajatuksen kehitystä, vapaussodan kulkua, suojeluskuntien roolia sekä talvi- ja jatkosotia. Kirjanen on erinomainen lahja nuorille, jotka eivät tunne Suomen historian tapahtumia.

***

Mitkä ovat suomalaisen kansallistunteen elementit? Miten myyttinen kalevalainen maailma on vaikuttanut suomalaisten itsekuvaan? Mm. näihin kysymyksiin pyrkii antamaan vastauksen Suomessa syntynyt ja kasvanut Derek Fewster väistökirjassaan Visions of Past Glory. Hyvin mielenkiintoisella tavalla hän analysoi koulujen opetusmateriaalin,

taiteen, kirjallisuuden, teatterin, musiikin ja arkkitehtuurin kautta välitettyjä näkemyksiä muinaissuomalaisista ja heidän kulttuuristaan.

Edellisen kirjan innoittamana kannattaa tutustua myös vanhan emämaamme Ruotsin suurvaltakauden juhlamenoihin, joilla myös pyrittiin lujittamaan kansallistunnetta. Asiaa käsitellään mukavasti Malin Grundbergin pienessä kirjassa Stormaktens ceremonier.

Kansalliseen myyttiin kuuluu myös sankarikuolema, josta suomalaisia jälkipolvia muistuttaa jokaisessa seurakunnassa olevat sankarihaudat. Ilona Kemppaisen väitöstutkimuksessa paneudutaan monipuolisesti ja kiinnostavasti tähän aihepiiriin. Harvoin tieteellinen tutkimus koskettaa lukijaansa niin syvästi kun Isänmaan uhrit. Meillä tämän päivän suomalaisilla kun jokaisella on näitä sankarikuoleman kokeneita miehiä jos ei omassa perheessä niin ainakin suvussamme.

***

Näin kesäkauden alkaessa monella meistä on mielessä grillaaminen ja muut kesähuvit. Kokit Sami Garam ja Janne Pekkala ovat laatineet erilaisen grillauskirjan, jonka nimi on yksinkertaisesti Nyt grillataan! Kokit kokeilivat viime kesänä ennakkoluulottomasti eri raaka-aineiden grillaamista ja se mikä tuntui kivalta, merkittiin saman tien muistiin. Näin syntyi hauska kirja, jonka parissa me tavalliset kuolevaisetkin voimme makkaroiden ja pihvien lisäksi tehdä grillillä monipuolista ja maistuvaa syötävää. Hyvää kesää!

Markus Anaja

*****

Erkki Käkelä & Andreas Lärka, Suomalaisten rynnäkkötykkien kohtalot. Saksasta Suomeen vuosina 1943-1944 hankitut Sturmgeschütz 40- ja Sturmgeschütz III -rynnäkkötykit ja niiden tarina Werner Söderström, Helsinki 2006. 142 sivua, erittäin runsas kuvitus. Hinta noin 39 euroa.

Nigel Thomas & Krunoslav Mikulan, The Yugoslav Wars (1), Slovenia & Croatia 1991-95. (Elite 138). Osprey Publishing, Oxford 2006. 64 sivua, mustavalko- sekä värikuvitus. Hinta noin 11.50 GBP. Tilaukset: www.osprey-publishing.co.uk

Jari Hanski, Juutalaisviha Suomessa 1918-1944. Ajatus, Helsinki 2006. 448 sivua, kuvitettu. Hinta noin 36 euroa.

Mikko Uola, Itsesensuurin kritiikkiä. Omakustanne 2006. 195 sivua. Hinta 10 euroa (+ lähetyskulut 3 euroa). Tilaukset osoitteella mikko.uola@utu.fi.

Mikko Uola, Itsenäinen Suomi - Miten Suomi saavutti ja säilytti itsenäisyytensä. Vapaussodan Perinneliitto, Tampere 2006. 51 sivua, runsas kuvitus. Hinta noin 10 euroa. Tilaukset: vape@perinneliitto.fi

Derek Fewster, Visions of Past Glory. SKS, Helsinki 2006. 555 sivua, runsas kuvitus. 34 euroa.

Malin Grundberg, Stormaktens ceremonier. Historiska Media, Lund 2006. 111 sivua, runsas kuvitus. Hinta noin 150 SEK.

Ilona Kemppainen, Isänmaan uhrit. SKS, Helsinki 2006. 280 sivua, kuvitettu. 30 euroa.

Sami Garam & Janne Pekkala, Nyt grillataan! Gummerus, Helsinki 2006. 96 sivua, runsas värikuvitus. Hinta noin 40 euroa.